

PHƯƠNG PHÁP DẠY CA HÁT CHO TRẺ MẦM NON

Ngô Thị Vân Anh - Lê Kim Lộc

GV khoa Giáo dục mầm non, Trường CĐSP Bà Rịa - Vũng Tàu

Email: kimphuoc68@gmail.com

Tóm tắt: Ca hát có vai trò to lớn trong sự phát triển toàn diện nhân cách trẻ. Hiểu rõ ý nghĩa giáo dục của ca hát, đặc điểm nhận thức âm nhạc của trẻ, yêu cầu cần đạt khi dạy trẻ ca hát, nắm vững phương pháp dạy trẻ ca hát, luôn khích lệ sự sáng tạo, niềm yêu thích, năng lực nghệ thuật âm nhạc cho trẻ là nhiệm vụ hết sức cần thiết, quan trọng của mỗi giáo viên mầm non và tất cả chúng ta.

Từ khóa: Phương pháp dạy ca hát, trẻ mầm non.

Nhận bài: 10/03/2025; Biên tập: 11/03/2025; Phản biện: 14/03/2025; Duyệt đăng: 15/03/2025.

1. Đặt vấn đề

Ca hát là một loại hình nghệ thuật có giá trị biểu hiện tình cảm cao vì nó tác động tới người nghe bằng âm nhạc và lời ca. Ca hát phản ánh cuộc sống sinh động của con người và là một trong những hình thức nghệ thuật dễ tiếp thu, dễ thể hiện. Vì vậy, ca hát mang tính quần chúng rộng rãi, được đánh giá cao và không thể thiếu trong cuộc sống.

Nhạc cụ của một nhạc công là cây đàn, kèn hay bộ trống, bộ gõ... Nhạc cụ của một ca sĩ không gì khác hơn chính là giọng hát của mình. Đối với trẻ mầm non, như nhạc trưởng Xtôn-kốp-xki của Xô Viết từng nói “Đối với trẻ, giọng hát là nhạc cụ âm nhạc đầu tiên và vừa sức nhất”. Trong quá trình phát triển cơ thể, ca hát giúp cho trẻ thở sâu, phát triển giọng, củng cố thanh quản, phát triển ngôn ngữ, tư duy, đặc biệt là sự nhạy cảm và khả năng tái hiện chính xác âm điệu, nhịp điệu, trí nhớ âm nhạc...[2].

Ca hát là một trong những hoạt động âm nhạc được trẻ yêu thích. Nó là nguồn cảm hứng mạnh mẽ để trẻ cảm thụ nghệ thuật, phát triển bản thân. Ca hát là nội dung được tổ chức có chương trình một cách tích cực, thường xuyên cùng các hoạt động khác ở trường mầm non.

Bài viết nghiên cứu, trình bày phương pháp dạy ca hát cho trẻ mầm non nhằm trang bị kiến thức cho giáo viên và góp phần giáo dục, phát triển toàn diện nhân cách trẻ.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số vấn đề lý luận

Phương pháp giữ vai trò hết sức quan trọng trong mọi vấn đề, mọi lĩnh vực của đời sống con người. C.Mác khẳng định “Phương pháp là sức mạnh tuyệt đối, duy nhất, cao nhất, vô cùng, vô tận, không có vật nào có thể cưỡng lại nổi”.

Phương pháp dạy học là cách thức, con đường hoạt động của thầy, nhằm làm cho trò nắm vững kiến thức, kỹ

năng, kỹ xảo, phát triển năng lực nhận thức, hình thành thế giới quan khoa học, nhân cách.

Ca hát là hoạt động tạo ra âm nhạc bằng giọng người. Âm thanh người đang hát phát ra gọi là giọng hát. Khi hát, người ta dùng khí ở trong phổi. Tốc độ khí thoát khỏi phổi được điều khiển bởi cơ hoành. Khí thoát qua cổ họng nơi thanh quản tạo rung động và âm. Âm thanh sau đó tới khoang miệng để được khuếch âm to lên nhờ cộng hưởng và ra khỏi miệng thành tiếng hát... Bộ máy dùng để ca hát của con người chịu sự điều khiển của hệ thần kinh cao cấp, nó là một sự vận động tổng thể. Cho nên, việc phát ra âm thanh chỉ có thể thực hiện được khi mà các yếu tố như: hơi thở, khoảng vang trong cổ họng và các cơ quan có liên quan đến sự phát ra âm thanh đều cùng phối hợp làm việc tốt [1].

Xây dựng phương pháp dạy trẻ mầm non ca hát nhằm giúp trẻ học ca hát phù hợp đặc điểm tâm sinh lý lứa tuổi, góp phần phát triển toàn diện nhân cách cho trẻ.

2.2. Một số nội dung và yêu cầu dạy hát cho trẻ

2.2.1. Đặc điểm cơ quan phát âm của trẻ

Muốn thực hiện tốt phương pháp dạy trẻ hát, trước hết cần chú ý vào đặc điểm cơ quan phát âm của trẻ. Trẻ biết nói trước khi biết hát. Vòm họng của trẻ nói chung và trẻ mầm non nói riêng dài đa số cứng, chưa linh hoạt và đang bước đầu hình thành, phát triển. Âm thanh phát ra còn yếu do các dây thanh đới còn mảnh và ngắn. Hơi thở của trẻ ngắn, nông. Trẻ chưa điều khiển được hệ cơ thanh quản và hơi thở. Do đó giọng của trẻ nói cao và yếu hơn người lớn. Đồng thời sự phối hợp giữa tai và giọng chưa chủ động, khoang ngực chưa phát triển, tỉ lệ đầu to so với thân mình nên giọng trẻ nghe vang, tiếng trong...

Ca hát tạo sự phối hợp giữa tai nghe và giọng: tai nghe âm thanh - giọng bắt chước. Bắt chước có chuẩn xác hay không là do tai nghe kiểm tra. Sự hỗ trợ của người lớn giúp trẻ tái hiện chính xác những gì nghe được trong phạm vi có thể. Để trẻ phát triển giọng tốt, cần rèn luyện thường xuyên, đảm bảo vừa sức, khoa học.

2.2.2. Yêu cầu cần đạt khi dạy trẻ hát

Yêu cầu cơ bản là giúp trẻ hát tự nhiên, chuẩn xác, diễn cảm các bài hát có nội dung phù hợp với độ tuổi trên cơ sở có cảm xúc và kỹ năng thể hiện: âm cao, thấp; sự ngân, ngắt, phát âm rõ, có diễn cảm; điều chỉnh giọng to, nhỏ có sắc thái; tốc độ nhanh, chậm...

Giáo viên phải nắm vững và giúp trẻ hiểu bài hát từ nội dung lời ca đến tính chất thể hiện: bài hát hành khúc nhấn mạnh vai trò của tiết tấu thể hiện tính chất bước đi, hành quân rắn rỏi; bài vũ khúc vui vẻ, nhịp nhàng; bài hát ru thông thả, chậm rãi, da diết...

Để phát triển nhạc cảm, kỹ năng, cần chú ý rèn luyện cho trẻ cả về tư thế hát, lấy hơi, tạo âm, nhả chữ, sự chính xác, đồng đều khi hát tập thể, đồng ca.

Tư thế: Trong khi hát cần đứng hoặc ngồi thẳng để tạo hơi thở tốt, không căng cứng mà phải tự nhiên, thoải mái. **Lấy hơi:** Hít nhanh, sâu, thở ra từ từ đủ để hát một câu nhạc ngắn. Hơi thở là cơ sở của ca hát, cần dạy dần dần và có hệ thống cho trẻ biết cách thở đúng. **Tạo âm:** Giọng hát trẻ phải tự nhiên, âm thanh vang sáng, âm thanh không ức chế, phải nhẹ nhàng nhưng cần có độ vang nhất định và không la hét căng thẳng trong khi hát. **Hát rõ lời:** Liên quan tới vị trí của lưỡi và môi, hàm dưới cử động tự nhiên. Dấu giọng có liên quan đến ngữ điệu nên giáo viên cần đọc lời rõ ràng, chậm, diễn cảm cho trẻ hiểu để trẻ hát rõ, đúng, rành mạch. **Sự chính xác:** Trẻ hát đúng âm điệu, nhịp điệu bài hát hay không phụ thuộc vào khả năng nghe và phát âm do vậy giáo viên nên lựa chọn bài hát phù hợp cấu trúc, âm vực, làm mẫu chính xác, chia nhóm, cá nhân để giúp trẻ thực hiện đúng chi tiết. **Sự hòa hợp:** Khi hát tập thể, trẻ hòa giọng mình trong giọng hát chung của các bạn qua việc điều chỉnh độ cao, độ mạnh nhẹ, nhịp độ hát.

Trẻ cần học những kỹ năng trên đây trong quá trình học hát. Các bài hát với sự phức tạp dần và phong cách khác nhau là phương tiện cơ bản để rèn luyện kỹ năng ca hát với mức độ cao dần theo từng nhóm tuổi.

2.2.3. Lựa chọn bài dạy trẻ hát

Giáo viên cần hiểu biết, nắm vững về hướng lựa chọn các bài sưu tầm, dạy thêm, bài địa phương và cả bài trong chương trình. Tác phẩm lựa chọn đưa vào dạy phải đảm bảo tính nghệ thuật, chứa đựng tính nhân văn, đi sâu vào thế giới tình cảm và phản ánh hiện thực gần gũi và những hứng thú tình cảm của trẻ.

Về lời ca: Các bài có nội dung theo các chủ điểm giáo dục gần gũi với trẻ, với cuộc sống và ở trường mầm non (Chủ điểm Gia đình, Chủ điểm trường Mầm non, Chủ điểm Giao thông...). Ngôn ngữ, lời ca phải đơn giản, dễ hiểu. Đối với nhà trẻ và mẫu giáo độ tuổi 3-4 tuổi nên dùng bài hát một đoạn đơn ngắn và chỉ có một lời. Đối với trẻ độ tuổi mẫu giáo 4-5 và 5-6 tuổi, đặc biệt trẻ từ 5-6 tuổi có thể dùng các bài có hai lời...

Về âm nhạc: Cần có hình tượng rõ ràng được thể

hiện qua lời ca. Âm điệu, nhịp điệu dễ nhớ, dễ hát; điệu thức cũng như cấu trúc mang tính dân tộc - điệu thức 5 âm dân tộc, không dùng nửa cung để trẻ dễ hát. Tiết tấu chỉ nên dùng nốt trắng, nốt đen, nốt đơn, lặng đen, lặng đơn và tiết tấu chấm dôi, móc kép cho độ tuổi mẫu giáo 5-6 tuổi. Âm vực từ quãng năm, quãng sáu đến quãng tám thứ nhất.

Về cấu trúc: Đối với nhà trẻ và mẫu giáo lứa tuổi 3 - 4 tuổi, bài hát nên có cấu trúc một đoạn đơn gồm khoảng 8 - 12 ô nhịp. Đối với mẫu giáo lứa tuổi 4 - 5 và 5 - 6 tuổi, bài hát có cấu trúc khoảng 12 - 20 ô nhịp không kể câu nhắc lại.

Ngoài các bài dân ca, đồng dao, bài hát do các nhạc sĩ sáng tác, giáo viên cần tìm hiểu, sưu tầm các bài hát địa phương cũng như các sáng tác mới, vận dụng trò chơi âm nhạc, cấu trúc động tác múa, lập kịch bản, dàn dựng tác phẩm trình diễn... để âm nhạc sinh động trong tâm hồn trẻ thơ.

2.2.4. Phương pháp dạy trẻ hát

a. Làm quen với bài hát

Trẻ nghe qua các phương tiện truyền thông ở mọi nơi, mọi lúc để làm quen với bài hát mới. Giáo viên có thể định hướng từ cuối tiết học trước bằng cách cho trẻ em nghe bài sắp dạy.

Giới thiệu: Cho trẻ biết tên bài hát, tên tác giả, dẫn dắt trẻ nghe bằng các thủ thuật với mục đích tập trung sự chú ý của trẻ đến nội dung, hình tượng nghệ thuật, khơi gợi trí tưởng tượng và sự hình dung ở trẻ. Đối với trẻ nhà trẻ, mẫu giáo 3 - 4 tuổi, dùng lời ngắn gọn kết hợp với phương tiện trực quan, đồ chơi, tranh ảnh gắn với nội dung bài hát để giới thiệu. Đối với mẫu giáo 4 - 5, 5 - 6 tuổi giáo viên kể một cách có hình ảnh, đặt câu hỏi trò chuyện về nội dung bài, có thể dùng thơ sát với nội dung bài hát để giới thiệu. Tùy theo tính chất nội dung, giáo viên lựa chọn sử dụng linh hoạt cho phù hợp với sự nhận thức của nhóm trẻ.

Hát mẫu: Sử dụng biện pháp trực quan truyền cảm, giáo viên biểu diễn bài hát trọn vẹn, hát đúng, hát hay, rõ lời sẽ thu hút sự chú ý của trẻ tới hình tượng nghệ thuật của bài hát, tạo cho trẻ khả năng tri giác bài hát trọn vẹn, gợi lên sự hưởng ứng, cảm xúc đồng cảm với hình tượng, lôi cuốn trẻ vào tâm trạng cảm xúc chung của bài hát bởi vì tính truyền cảm của diễn xuất ở trẻ phụ thuộc vào diễn xuất mẫu của giáo viên. Nên cho trẻ nghe bài hát 2 - 3 lần. Đặt câu hỏi khai thác nội dung lời ca để trẻ lắng nghe và trả lời, hoặc cô giải thích chi tiết bài hát giúp trẻ định hướng trước khi hát mẫu lại.

Có thể cho trẻ hát cùng phần đệm đàn của giáo viên hoặc hát cùng với nhạc đệm từ video...

b. Dạy trẻ hát

Giáo viên sử dụng phương pháp luyện tập kết hợp dùng lời chỉ dẫn kỹ năng hát, tính chất cảm xúc của bài hát cho trẻ. Đặc điểm của trẻ mầm non là chưa biết chữ

do đó phương pháp dạy hát chung cho các lứa tuổi là dạy “truyền khẩu”, tức là trẻ hát theo cô cho tới khi tự hát được. Đối với bài hát ngắn, trẻ đã được làm quen từ trước, trẻ sẽ hát theo cô liên tục cả bài, không dạy thuộc câu này mới sang câu khác làm gián đoạn tri giác.

Cách bắt giọng: Dạy trẻ hát bằng âm thanh vang tự nhiên là cách tốt nhất để trẻ hát thoải mái, không bị ức chế hay căng thẳng, giúp trẻ hát đúng, hát hay. Tránh âm vực giọng hát cao quá hay thấp quá để bảo vệ và phát triển giọng hát của trẻ.

Cách bắt nhịp: Trẻ học hát thông qua bắt chước giáo viên, do đó giáo viên vừa hát vừa bắt nhịp bằng tay để giữ tốc độ đều cho trẻ hát. Cần phải thận trọng đối với những bài hát có nhịp lắt léo, phân biệt hướng đi của nhịp hai phách, nhịp ba phách để bắt nhịp cho đúng. Khi phối hợp hát cùng nhạc cụ đệm, giáo viên vừa bắt nhịp vừa lắng nghe nhạc đệm để điều khiển trẻ hát khớp nhạc.

Một số các yếu tố khác:

Nếu trẻ chưa nghe rõ lời của bài hát, cô giáo có thể đọc lời bài hát theo âm hình tiết tấu một cách chậm rãi, diễn cảm hoặc đọc lời trên nền nhạc bài hát. Với bài hát dài, bài có hai lời ca, có thể chia đoạn dạy trẻ từng câu liên tiếp. Trong quá trình dạy hát, với kĩ năng hát du dương, tạo âm ngân dài, cô có thể hát mẫu ngân dài kết hợp dùng tay minh họa làm động tác so sánh trực quan...

Cần thay đổi hình thức hát tổ, nhóm, luân phiên nối tiếp để trẻ có dịp nghỉ ngơi, theo dõi, đánh giá hoặc biết hòa nhập đúng lúc với các bạn; Cần thay đổi tư thế ngồi hoặc đứng để trẻ đỡ mỏi chân, đỡ chán và kết hợp vận động nhẹ nhàng, chơi đơn giản tạo vui tươi.

Khuyến khích sự sáng tạo và biểu đạt cá nhân. Thay vì chỉ dạy trẻ hát theo một bài hát có sẵn, giáo viên có thể khuyến khích trẻ sáng tạo những âm thanh, lời ca hoặc động tác của riêng mình, giúp trẻ phát triển khả năng biểu đạt cảm xúc qua âm nhạc. Điều này cũng tạo ra môi trường học tập linh hoạt và thoải mái, nơi trẻ có thể tự do khám phá.

c. Hát ôn luyện, củng cố

Luyện kĩ năng ca hát cả khi củng cố ôn luyện. Khi trẻ đã học thuộc, giáo viên cần dạy trẻ thể hiện diễn cảm để trẻ có thể biểu diễn dễ dàng, hấp dẫn và đàm thoại cho trẻ nhắc lại kiến thức đã học, ý nghĩa giáo dục của tác phẩm... Cho trẻ hát kết hợp vỗ tay theo nhịp, phách, âm hình tiết tấu của bài hát để tăng thêm cảm xúc về nhịp điệu, tiết tấu. Ngoài ra, giáo viên có thể cho trẻ hát, vỗ tay (gõ dụng cụ âm thanh) vào từng chữ (từng từ) của lời ca từ chậm đến nhanh dần tùy theo tốc độ của bài hát. Đây là hình thức tập phản xạ tiết tấu của từng bài rất tốt.

Cần bảo vệ giọng hát của trẻ, không để trẻ la hét, hát quá lâu, phòng học đảm bảo vệ sinh, không bị gió lùa... Giáo viên cần tạo cho buổi học không khí vui vẻ, hào

hứng, lôi cuốn bằng cách động viên, khuyến khích để trẻ bộc lộ cảm xúc một cách tự nhiên và học tập trong trạng thái hạnh phúc.

2.2.5. Chuẩn bị dạy hát

Để chuẩn bị dạy hát, giáo viên phân tích bài hát, trên cơ sở đó luyện hát trôi chảy, chính xác, diễn cảm theo tính chất, đặc điểm của bài hát:

Nắm ý nghĩa, tính chất chung của bài hát trong sự thống nhất giữa âm nhạc và lời ca, từ đó chuẩn bị câu hỏi để kiểm tra việc cảm thụ của trẻ; Xác định đặc điểm âm nhạc như sắc thái, âm vực, cấu trúc, đoạn của bài hát; Tìm hiểu âm vực giọng hát, xác định “âm bắt giọng” của bài hát phù hợp với giọng của trẻ; Dự kiến chỗ khó về âm điệu, nhịp điệu, lời dễ nhầm lẫn, khó phát âm, chỗ ngân nghỉ giữa hai câu hát...; Luyện tập đàn, hát chuẩn xác, diễn cảm, sắc thái to, nhỏ, nhanh, chậm...; Xác định cụ thể yêu cầu từng bài, từng tiết học. Mỗi bài hát có yêu cầu riêng được nâng cao qua từng tiết học. Cần xác định trọng tâm và mức độ cần đạt của tiết học. Ví dụ: trong một tiết bài này là trọng tâm, còn các bài khác là ôn luyện hoặc làm quen...; Nêu cụ thể phương pháp, biện pháp tiến hành theo tuần tự trong giáo án (trực quan, chỉ dẫn, đàm thoại, thực hành nghệ thuật, các dụng cụ âm nhạc...) theo các độ tuổi, đội hình ca hát...

Ngoài các yếu tố trên, để chuẩn bị tốt, phù hợp yêu cầu giáo dục, giáo viên cần nắm vững chương trình, đặc điểm, khả năng ca hát của trẻ trong lớp mình phụ trách, khuyến khích trẻ khá, giỏi thực hành mẫu, giúp trẻ còn yếu tham gia, hòa nhập. Giáo viên và trẻ cần phát huy sáng tạo, làm mới cách thể hiện, trình diễn tác phẩm...

3. Kết luận

Học hát giúp trẻ làm quen với âm nhạc, từ vựng, và cấu trúc ngữ pháp của ngôn ngữ. Khi hát theo lời bài hát, trẻ sẽ cải thiện khả năng nói, giao tiếp và làm quen với những từ mới. Ca hát giúp trẻ rèn luyện khả năng nghe và phân biệt âm thanh, nhịp điệu, giai điệu. Điều này hỗ trợ phát triển khả năng cảm thụ âm nhạc và định hình thẩm mỹ cho trẻ từ nhỏ. Khi hát, trẻ phải vận động cơ thể, đặc biệt là khi kết hợp các động tác minh họa hoặc múa hát. Điều này giúp tăng cường sức khỏe, phát triển khả năng phối hợp và vận động cơ thể. Ca hát thường đi kèm với các hoạt động sáng tạo, giúp trẻ phát triển tư duy và khả năng tưởng tượng. Những bài hát với nội dung sinh động sẽ kích thích sự sáng tạo trong trẻ. Khi hát trong tập thể, trẻ sẽ học được cách làm việc nhóm, thể hiện cảm xúc và giao tiếp xã hội. Đây là yếu tố quan trọng giúp trẻ phát triển các kỹ năng mềm như sự tự tin, chia sẻ và hợp tác. Việc học hát giúp trẻ cảm thấy vui vẻ và hứng

thú, làm cho việc học trở nên thú vị hơn. Niềm vui từ âm nhạc có thể kích thích trẻ tham gia tích cực vào các hoạt động giáo dục khác. Ca hát là một hoạt động mang tính giáo dục góp phần phát triển toàn diện nhân cách trẻ. ○

Tài liệu tham khảo

- [1]. Nguyễn Bách, *Để thành công trong nghệ thuật ca hát*, Nxb Văn hóa - Văn nghệ thành phố Hồ Chí Minh.
- [2]. Phạm Thị Hòa, *Giáo dục Âm nhạc*, Nxb Đại học Sư phạm.
- [3]. Hoàng Văn Yến, *Hướng dẫn thực hiện chương trình giáo dục âm nhạc Mẫu giáo*, Vụ Giáo dục Mầm non - NXB Âm nhạc.

METHODS OF TEACHING SINGING TO PRESCHOOL CHILDREN

Ngo Thi Van Anh - Le Kim Loc

Lecturers, Faculty of Preschool Education, Ba Ria - Vung Tau College of Education

Email: kimphuoc68@gmail.com

Abstract: *Singing plays a huge role in the comprehensive development of the children's personality. Understanding the educational significance of singing, children's musical cognitive characteristics, requirements to be achieved when teaching children to sing; mastering the methods of teaching children to sing; always encouraging their creativity, love and musical artistic ability is a very necessary and important task for every preschool teacher and all of us.*

Keywords: *Singing teaching methods, preschool children.*